

KOKKUVÕTE 2014. a KOHTUNIKUTEGEVUSEST

Järgnev ülevaade on koostatud tehniliste delegaatide raportite, vaatlejate aruannete ja paljude juhtivkohtunike tähelepanekute alusel.

Võistlusjuhendid. Eesti Kergejõustikuliidu poolt on kehtestatud neli võistlusjuhendit: Eesti meistrivõistluste üldjuhend, Eesti karikavõistluste üldjuhend, TV 10-olümpiastandardi võistlussarja juhend ja Rukkilillemängude juhend. Kolmes esimeses neist tehti hooaja alguseks ainult pisimuudatusi ja -parandusi: määratleti ametlikult C- vanuseklass ja kehtestati sellesse kuuluvate võistlejate osalemise kord mõnedel meistri- ja karikavõistlustel, laiendati karikavõistlustel individuaalvõistlejana osaleda tohtivate isikute ringi, lihtsustati vanuseklasside meistrivõistlusteks ülesandmise korda ja lühendati ülesandmistähtaegu.

Olulisemalt muudeti Rukkilillemängude juhendit, milles jaotati kõigi vanuseklasside kõik kavas olevad alad „paaris- ja paaritute” aastate programmiks nii, et igale vanuseklassile on kahe järjestikuse aasta peale kokku kavas kõik alad. Kõik juhendid osutusid „töökindlaiks”. Olulisi arusaamatusi ja vaidlusi nende järgimisel ja tõlgendamisel ei tekkinud. Vastuolusid juhendite ja võistlusmääruste, aga ka juhendite ja ajakavade vahel ei täheldatud.

Vaatlejate arvamuse kohaselt polnud paljud klubid ja treenerid juhendimuudatustest, nt individuaalselt osalemise võimaluste laiendamisest karikavõistlustel, kahjuks teadlikud. Ikka ja jälle heidavad vaatlejad klubide esindajatele ette ülesandmiste esitamise ja muudatuste tegemise tähtaegadest mitte kinnipidamist, mis korduvalt võistluste sekretariaatide tööd tõsiselt häiris. Levinud on tava võistluse viimastest aladest loobumisest sekretariaati mitte teavitada. Seetõttu on jooksualadel jooksud „hõredad” või tuleb stardiprotokollid viimasel hetkel hoopiski ümber teha. Võistluste lõpualadest etteteatamata loobumisega ei kaasne enam järgmistest aladest osavõtuõiguse kaotamise ohtu, mistõttu ei viitsi treenerid-esindajad teekonda võistluste sekretariaati ette võtta. Osavõtust etteteatamata loobumise eest võistlusjuhenditega ettenähtud trahve EKJL-i sekretariaat üldjuhul aga sisse ei nõua.

Eesti maratoni-, poolmaratoni- ja pika murdmaajooksu meistrivõistlustel, mis toimusid vastavalt SEB Tallinna Maratoni, Narva Energiajooksu ja ümber Viljandi järve jooksu raames, tagasid korraldajad kõik võistlusjuhendiga Eesti meistrivõistluste läbiviimiseks esitatud nõuded.

Omaette teemaks on maavõistluste korraldamine, kus ainsaks juhenddokumendiks on osalevate maade kergejõustikuliitude vahel igaks aastaks sõlmitavad lepingud. Need sisaldavad ainult kavas olevate alade nimistut, osavõtjate vanuselist määratlust ja võistkondliku punktiarvestuse üldisi põhimõtteid. Kui Soome-Rootsi-Eesti mitmevõistluse maavõistluse puhul tavaliselt probleeme pole, siis Balti maavõistlused vajaksid osalevate riikide erinevate tavade ja võistlusmäärustesse suhtumise ühtlustamiseks kindlasti põhjalikumat juhendit. Eelkõige tuleks kehtestada elementaarsete võistlusmääruste täitmise nõue. Lätis toimunud täiskasvanute ja A- klassi maavõistlustel ei kontrollitud võistlusvahendeid, teatejooksud toimusid vahetuskohtuniketa, maavõistluse parimaid ei autasustatud, proteste esitada polnud võimalik. Leedus peetud B- klassi maavõistlustel ei peetud vajalikuks tuule kiirust mõõta jne.

Ajakavad. Kuigi vaatlejate hinnangul vastasid kõik ajakavad võistlusmäärustes esitatud nõuetele, tegid mitmed vaatlejad ettepaneku nende korrigeerimiseks peale eelülesandmiste lõppu. Eesti noorte ja juunioride suvistel karikavõistlustel seda vaatleja initsiatiivil ka tehti. Valdavalt oli juttu ajakava „kokkutõmbamisest” seoses oodatust-loodetust väiksema osavõtjate arvuga. Vaatlejad soovivad peakohtunikel ajakavade ja reaalse võistlejatehulga kooskõlla viimisel edaspidi ettevõtlikumad olla.

Mõistlikuks peavad vaatlejad ka viimastel aastatel juurdunud tava märkida mitmevõistluse meistrivõistlustel ajakavva ainult iga vanuseklassi iga võistluspäeva esimeste alade algusaeg. Rahvusvahelisteks mitmevõistluse võistlusteks (Tallinna rahvusvahelised mitmevõistluse võistlused

ja Balti noorte ja juunioride maavõistlus) koostati loomulikult täielikud ajakavad, mis osutusid küllaltki „täpseiks”. Ajakavade koostamisel on püütud võimalikult palju arvestada mitmel alal osalevate sportlaste soovidega, kahjuks on see meil enamlevinud ühe- ja kahepäevaste võistluste puhul üsna keeruline, kui mitte võimatu ülesanne. Järgmisel aastal peetakse suvised vanuseklasside meistrivõistlused kolmel päeval, mis teeb kõnealuse probleemi lahendamise oluliselt lihtsamaks.

Toredaks tavaks on saanud Eesti suviste meistrivõistluste otseülekanded ETV-s parimal õhtusel saateajal. Kahjuks tekitab see nurinat mõnede kaugemalt Tallinnasse sõitvate võistlejate ja treenerite seas, kes sooviksid teist võistluspäeva alustada juba pühapäeva ennelõunal. Soovist pääseda otsepilti võimalikult paljude aladega, eriti nendega, kus osalemas meie tipud ja/või oodata põnevat konkurentsi, on ajakava tehtud sedavõrd „tihedaks” (üheaegselt koos mõne jooksualaga on käimas ka neli väljakuala), et nendel toimuva jälgimine käis üle jõu isegi staadioni informatoritele, kellel, erinevalt pealtvaatajatest, oli kasutada teabemonitor ja raadioside võistluspaikadega. Ilmselt oli asi keeruline ka ETV meeskonna jaoks, sest otsereportaaži asemel oli eetris Anu Sääritsa jutusaade, kus intervjuude taustaks näidati pilti usutletavate äsjastest sooritustest. Kui käimasolevate alade otsepilt nii kui nii eetrisse ei jõua, kerkib küsimus ajakava säärase kontsentreerimise otstarbekusest, sest jutuajamise taustaks jooksev videolõik võib olla salvestatud ka enne eetriaega algust.

Võistluste korraldajad ja läbiviijad. EKJL-i korraldatud võistluste läbiviijaks oli enamasti korraldaja ise, kaasates vastavalt vajadusele klubisid ja teisi organisatsioone võistluste toimumispaikades. Maratoni ja poolmaratoni meistrivõistlused toimusid Spordiürituste Korraldamise Klubi (SÜKK) korraldatud suurjooksudel ja pika murdmaajooksu meistrivõistlused Viljandi Linnavalitsuse korraldatud ümber Viljandi järve jooksul. SÜKK oli kaaskorraldajaks ja tegelikult läbiviijaks ka M. Kutmani mälestusvõistlustel ja G. Sule memoriaalil (mõlema peakorraldaja TAÜSK) ning V. Kalami mälestusvõistlustel (peakorraldaja Viljandi Linnavalitsus).

Vaatlejad olid määratud veel Tartu Linnamaratonile (korraldaja ja läbiviija SK Tartu Maraton), Eesti linnade mängudele ja Eesti valdade mängudele (korraldajaks Eestimaa Spordiselts Jõud) ning SELL-i mängudele (kaaskorraldajaks ja läbiviijaks TÜASK). EKJL-i, SÜKK-i ja SK Tartu Maratoni ja Viljandi Linnavalitsuse korraldatud võistluste puhul vaatlejatel korraldajatele ja läbiviijatele mingeid pretensioone pole. Korduvalt tunnustatakse korraldajate ning läbiviijate asjatundlikust, suuri kogemusi ja korrektsust võistlusmääruste täitmisel. Linnade ja valdade mängude puhul täheldasid vaatlejad ebakindlust ja läbimõtlematust võistluste organiseerimisel, saamatu oli sekretariaatide töö. Üheaegselt kahe suurvõistluse, mille kavas kergejõustik ainult üks paljudest aladest, korraldamiseks ja läbiviimiseks ja jääb spordiseltsil Jõud jõudu väheseks. Ürituse pearaskus langeb toimumispaiga kohalike aktivistide õlule, kel paraku puuduvad sellise ulatusega võistluste läbiviimise oskused ja kogemused. Kogemuste vähesus andis tunda ka SELL-i mängudel, kus noored ja tragid, kuid seejuures üsna põikpäised entusiastid üritasid tagasihooldlike ressursidega võimalikult head tulemust saavutada.

Võistluste juhtimine. Peakohtunikud ja vaatlejad. Vaatlejatel peakohtunikele ja nende asetäitjatele põhimõttelisi etteheiteid pole. Kõigil vaadeldud halli- ja staadionivõistlustel rakendati jooksude peakohtunikku, enamasti ka väljakualade peakohtunikke, kellele mõnikord tehti ülesandeks üheaegselt mitme ala juhtimine. Peakohtuniku asetäitjat võistlusküsimustes rakendati suhteliselt harva, peakohtuniku asetäitjat tehnilistes küsimustes veelgi vähem. Peakohtuniku asetäitja informatsiooni alal oli ametis ainult võistkondlikel Euroopa meistrivõistlustel. Kuna väga sageli ei rakendatud ka personaliteenistuse juhatajat, langes võistluste peakohtunikule tihti väga suur koormus. Vaatlejate arvates peaksid peakohtunikud oma lähimaid abilisi rohkem usaldama (juhtus, et ametis oli küll personalijuht, kuid kohtunikutasu maksis välja peakohtunik isiklikult) ja samas neid targemalt valima (kohtunikukvalifikatsioonita staadioni eestöolist pole mõtet peakohtuniku asetäitjaks määrata).

Väljakualade peakohtunike puudumist (või nende tegevuse laiendamist mitmele alale korraga) on vaatlejad küll ära märkinud, aga enamasti mitte tauninud. Ala peakohtunike rakendamiseta linnade ja valdade mängudel pole võimalik nende võistluste läbiviimist parandada. Mõnel korral on vaatlejad märganud väikseid „hõõrumisi” ala vanem- ja (enamasti mujalt tulnud) peakohtuniku vahel. Seetõttu on mõistlik täita mõlemad ametikohad võimalikult paljudel võistlustel, harjutamaks üksteisemõistmist ja koostööd. Vaatlejatel on tulnud võistluste juhtimisse ja läbiviimisesse harva otseselt sekkuda. Enamasti on piisanud peakohtunikule antud nõuannetest või tehtud märkustest.

Vaatlejate tegevus võistlusteks valmistumisel on endiselt kahjuks pea olematu. Harva kohtutakse peakohtunikuga enne esimese võistluspäeva algust. On vaatlejaid, kes ka võistluse ajal peakohtunikuga praktiliselt ei suhtle, kuid oma aruandes kirjeldavad asju ja sündmusi, mida lihtsa märkusega oleks võinud parandada või ennetada. Tundub, et mõningaid vaatlejaid pärsib aruande koostamisel etteantud bürokraatlik tabelivorm, kuhu inimliku teksti ja asjatundliku analüüsi asemel kipuvad sattuma ainult mitte midagi ütlevad standardväljendid. Samas on ka väga põhjalikke, mitte ainult puudustele osutavaid vaid ka nende kõrvaldamiseks nõu andvaid aruandeid. Ilmselt on kätte jõudnud aeg võtta (taas)kasutusele vabas vormis aruanne, mis vaatleja meeleheitliku püüdluse igasse lahtrisse midagi „tähtsat” kirjutada, asendaks võimalusega oma olulised mõtted lihtsas ja inimlikus vormis kirja panna.

EKJL-i revisjonikomisjon on võtnud nõuks meie kohtunikekogu tegevusele ka omapoolne hinnang anda ja teha seda just vaatluskohtunike aruannete põhjal. Vähemasti kajastus see niimoodi revisjonikomisjoni 2013. aasta aruandes. Kahjuks ei uurinud komisjon aruannete sisu ja tundis huvi ainult selle kohta, kas ja kes määratud vaatlejatest aruande esitamata on jätnud. Tuleb tunnistada, et sääraseid persoone oli eelmisel aastal ja on tänavugi. Päril kindlasti on „aruandevõlglasest” vaatluskohtuniku asjatundlikul tegutsemisel võistluste eel ning ajal kohtuniketöö edendamisele ja parandamisele palju olulisem mõju, kui mõnede aruannete hoolikalt täidetud, aga sisult tühjadesse lahtritesse kirja pandul.

Võistluste „lavastamine”. Jutumärgid on siin tegelikult liigsed, sest just võistluse lavastamine, st pealt- ja televaatajatele põnevaks ja ahvatlevaks muutmine, on uusim trend kergejõustikuvõistluste läbiviimisel, millele maailmas väga suurt tähelepanu osutatakse. *Event Presentation Manager*’i, eesti keelde seni tõlgituna kui peakohtuniku asetäitja info alal, tegevusvaldkond on palju laiem võistlustel kasutatavate heliliste ja pildiliste teabe- ja meelelahutusvahendite töö koordineerimisest. Seega võiks kõnealune kohtunik kandagi võistluste pealavastaja ametinimetust. Pealavastaja nimetus on hea ka selles mõttes, et tema kaaslavastajad on kõigi alade pea- ja vanemkohtunikud.

Ainult hästi läbimõeldud ja ülitihedas koostöös nendega suudab pealavastaja oma eesmärgi saavutada. Oleme seni peakohtuniku asetäitjat info alal, uut moodi siis võistluste pealavastajat, rakendanud ainult suurtel rahvusvahelistel võistlustel. Ülejäänud võistlustel on tema ülesandeid täitnud informaatorid, autasustamisi ja osavõtjate tutvustamisi „käigu pealt” reastades. Pealavastaja töö vältimatuks eelduseks on püsiv ja kvaliteetne raadioside alade peakohtunike ja teenistuste juhatajatega. Kahjuks on see tagatud ainult Kadrioru staadionil. Mujal tuleb leppida fotofinišimeeskondade poolt korraldatava radioühendusega stardi, fotofiniši, tuulemõõtja ja informaatorite vahel.

Kuigi tehnilisel delegaadil Euroopa võistkondlike meistrivõistluste pealavastajale etteheiteid polnud, tuleb tõdeda, et tema koostöö ala peakohtunikega oleks võinud olla palju mõistvam, läbimõeldum ja usalduslikum. Ala peakohtunike ei saa käsitleda nimetute marionettidena, kes kõrvaklappidest kostuvaid korraldusi midagi mõtlemata täitma peavad, sest pealavastaja käsud ala peakohtunike vastutusest võistlusala määrustekohase ja ajakavajärgse läbiviimise eest ei vabasta.

Kohtuniketegevus võistlustel. Tuleb tõdeda, et kohtunike töö võistluste läbiviimisel on paranenud. Paljudest eelmistest aastatest erinevalt pole vaatlejad kohtunike tegevuses olulisi vigu märganud. Vähemaks, kuid mitte olematuks, on jäänud ka etteheited kohtunike võistluspaika minemise-

tulemise ja seal olemise kohta. Vahetevahel on vaatlejad täheldanud mõne kohtuniku tegevuses kerget ebakindlust, kuid märgivad, et see võistlustulemustele mõju ei avaldanud ja töö käigus asi paranes.

Oma kohtunike põhjalikku võistluseelset instrueerimist ei viitsi paljud, eriti eakamad, ala pea- ja vanemkohtunikud ikka veel läbi viia. Meie rahvusvahelisi võistlusi jälginud-hinnanud Euroopa Kergejõustikuliidu tehnilised delegaadid ei tee oma ettekannetes meie kohtunike aadressil ühtki kriitilist märkust, vastupidi, tunnustavad nende kõrget kvalifikatsiooni ja entusiastlikku tegutsemist.

Kohtunike tegevuse kohta esitati kaks ametlikku protesti. Mõlemad käsitlesid võistleja diskvalifitseerimist kurvis endast vasakule jäävale joonele astumise (distsantsi lühendamise) tõttu. Esimene protest esitati talvistel juunioride ja noorsoo meistrivõistlustel ja rahuldati, st lahendati võistleja kasuks, sest tema esindajad suutsid veenva videosalvestuse abil tõendada, et jooksja määrusi ei rikkunud ja kohtunike otsus oli vale. Teine samalaadne protest esitati Euroopa võistkondlikel meistrivõistlustel, kus telepildi ülevaatamisel oli võistleja määrusterikkumine selgelt näha ning diskvalifitseerimisotsus jäi jõusse.

Väljakujunenud hea tava kohaselt üritavad jooksude peakohtunikud diskvalifitseerimisotsuse tegemisel võimaluse korral olemasolevatele videosalvestustele tugineda. Nii õnnestus Euroopa võistkondlikel meistrivõistlustel mitut väär- või kahtlast diskvalifitseerimisotsust vältida. Teisalt on üritatud võimaluse korral videokordust protestihimulistele esindajatele enne asjale ametliku käigu andmist näidata ja niimoodi protesti esitamist ennetatud.

Euroopa võistkondlikel meistrivõistlustel toimus meie sportlastega kaks intsidenti, mis tehnilisel delegaadil ja ITO-l õnneks märkamata jäid. Vasaraheitjale Martin Olmani hinnangul luges väljakukohtunik tema katse põhjendamatult ebaõnnestunuks kuna vasar maandus täpselt sektorisse, mitte selle äärejoonele nagu kohtunik otsustas. Probleemi põhjustas asjaolu, et väljaku vanemkohtunik tõstis punase lipu paarikümne meetri kaugusel vasara maandumisjäljest ning võistleja oletas, et nii kaugelt vaadates võis kohtunik eksida. Reaalselt kohtunik ei eksinud, sest vasara maandumise sektori äärejoonele fikseerisid ka ala pea- ja vanemkohtunik. Vaidlust poleks tekkinud, kui vanemkohtunik oleks enne olulise otsuse tegemist vasara maandumiskoha juurde läinud ja alles siis punase lipu tõstnud.

Punase lipu tõstmisega kiirustamine põhjustas tüli ka odaviskes, kus vanemkohtunik hindas Risto Mätase katse üleastutuks, õigemini „ülekukutuks” täpselt maandumise hetkel. Võistleja väidet, et tema näpud ulatusid üle äraviskekaare õhus seda tegelikult puudutamata, käsitles ala peakohtunik suulise protestina ja soovis katse tulemuse protestialusena ära mõõta. Õnnetuseks aga olid väljakukohtunikud jõudnud üleliia kiirustades maandumistähise juba üles võtta ja oda maandumisjälje silmist kaotada. Ala peakohtunikul ei jäänud muud lahendust, kui võistlejale uus katse anda. Kahjuks oli tegemist Risto Mätase nende võistluste parima katsega, korduskatse aga nii hästi välja ei tulnud. Kuigi pole teada, kas protesti arutamisel oleks jäänud õigus sportlasele või mitte, esitas Risto Mätas ETV õhtuses spordisaates põhjendamatuid süüdistusi nagu oleks kohtunike pahatahtliku tegutsemise tagajärjel Eesti võistkond võimalikust viiendast kohast ilma jäänud. Kahjuks on tõsiasi, et meie väljakukohtunikel kipub pea igal pool ja alati meelest minema, et tähistada tuleb kõigi sektorisse kukkunud võistlusvahendite maandumisjäljed.

Korduvalt pahandasid vaatlejad lokaalsete tulemustabloode kohtunike kehva töö üle. Tablookohtunikud varjavad tulemust näidates selle oma kehaga või on tablo paigutatud nii, et sellel oleva tulemuse „katavad kinni” teised kohtunikud ja võistlejad. Sageli keeravad kohtunikud tablood nii kiiresti, et tulemust ei jõuta märgata, aga kõrgus- ja teivashüppes hoitakse tablo asendis, kust pealtvaatajad sellel olevaid numbreid ei näe.

Mõistmatu lugu juhtus talvistel A- ja B- klassi meistrivõistlustel, kui ala peakohtunik viis kuulitõukajad kogunemiskohast võistluspaika 15 minutit enne juhendiga kehtestatud aega, mil registreerunud oli vaevalt pool võistlejatest. Võistlejad, kes peale seda, kuid juhendi kohaselt õigeaegselt, kogunemiskohta tulid, märkis registreerimisteenistuse juhataja etteteatamata mitte

ilmunuteks ja kuulitõuke peakohtunik keeldus neid võistleva lubamast. Totter olukord lahenes alles võistluste peakohtuniku sekkumisel.

Tehnilised delegaadid ja rahvusvahelised tehnilised esindajad (ITO-d). Nagu eespool märgitud tegutsesid Euroopa Kergetõustikuliidu poolt määratud tehnilised delegaadid talvistel rahvusvahelistel mitmevõistluse võistlustel ja Euroopa võistkondlikel meistrivõistlustel. Kui mitmevõistlust inspekteerinud monakolane Jean-Pierre Schoebel ainult nimetatud tegevusega piirduski, siis VEM-il tegutsenud soomlane Kari Wauhkonen oli asja juures võistluste ettevalmistamise algusest peale, olles osaline ajakava koostamisel ja meie juhtivkohtunike koolitamisel. Mõlema mehe suurtest kogemustest oli võistluste peakohtunikel palju abi. Nendega oli iga hetk võimalik ükskõik, millises küsimuses nõu pidada, kuid nad ei surunud oma soove ja tahtmisi vägisi peale.

Keerulisem oli lugu VEM-le määratud 5 ITO-ga. Suure tõenäosusega olid enamikul nendest kohtunikutöö alased kogemused napimad meie võistlusalade pea- ja vanemkohtunike omadest, kelle tööd nad abistamise asemel rohkem segama kippusid. Nii „teadis” Hispaaniast tulnud sinjoriita, et võistluse eelsel- ja järgsel kontrollmõõtmisel tohib mõõdulindiga ja elektron-optilise mõõtmisseadmega mõõdetud tulemuste vahe olla kuni 3 millimeetrit ega nõustunud võistlust alustama isegi 5 mm „vea” korral. Sarnaseid naljakaid juhtumeid oli teisigi. Kokkuvõttes tegid meie ala peakohtunikud ITO-dega üsna head koostööd, mida häiris ainult viimastele ettekirjutatud kõigi ja kõige ülihoolika kontrollimise funktsioon.

ITO peab käima võistlejate sabas kogunemiskohast võistluspaika, pidama omaette protokollid, kiikama üle vanemkohtuniku õla mõõtmistulemusi jne jne, mistõttu tal ei saa tekkida reaalselt ülevaadet võistlusala käigust, aga samas on ta ala määrustepärase läbiviimise ja võistlustulemuste õigsuse eest ka vastutav isik. Nii juhtuski, et nt meeste kõrgushüppes „avastas” ITO, et VEM-i erilistest võistlusmäärustest tulenevalt, kerkib juba välja langenud võistleja kolleegi ebaõnnestumise tõttu võitjaks ja saab sellega ootamatult õiguse võistlust jätkata. Kohtunikud sportlast katsele ei kutsunud, võtsid lati maha ja lasid tellingud alla. ITO sattus paanikasse, nõudis lati tellingutele tagasi asetamist ja agiteeris võistlejat katsele minema. Tegelikult polnud paanikaks põhjust, sest ala peakohtunik, nähes säärast võimalust ette, teavitas sportlast, et tal on teoreetiline võiduvõimalus ja seetõttu võib tekkida ka edasivõistlemise õigus. Sportlane vastas, et vaatamata sellele, kuidas asi lõppeb, ta rohkem võistluskatseid teha ei kavatse. ITO, kel läks ebaharilikult võistlussituatsioonist aru saamiseks üsna kaua aega, oli veendunud, et kohalikud asja niikuinii läbi ei „hammusta”, ja tormas uisapäisa olukorda päästma.

Kokkuvõttes tundub, et ITO-de range tegutsemiseeskiri, millest valdav enamus neist sammukestki kõrvale ei julge astuda, püsib tegelikult väga vajaliku ja kasuliku institutsiooni tööd ega võimalda ITO-del täielikult realiseerida neile võistlusmäärustega kehtestatud õigusi ja kohustusi.

Võistluste sekretariaadid. Kõigil vaadeldud halli- ja staadionivõistlustel (linnade mängud ja valdade mängud välja arvatud) ning murdmaajooksu meistri- ja karikavõistlustel kasutati EKJL-i teabetöötlusprogrammi 8lanes. SEB Tallinna Maratonil, Narva Energiajooksul, Tartu Linnamaratonil ja ekideni meistrivõistlustel, kus ajamõõtmist teostas ChampionChip Eesti, koostas ja vormistas nimetatud ka stardi-, vahe- ja lõpp-protokollid. Käimise karikavõistlustel ja B. Junk memoriaalil ning maanteekäimise meistrivõistlustel hoolitsesid protokollimajanduse eest võistlusi läbi viia aidanud klubid.

Sekretariaatide tööle (taas linnade mängud ja valdade mängud välja arvatud) vaatlejal olulisi etteheiteid polnud, kuid mitme võistluse puhul eriti siis, kui tuli pidada võistkondlikku punktiarvestust, hinnati sekretariaadi isikkoosseisu liiga väikesearvuliseks. Stardi- ja lõpp-protokollid on hinnatud korrektseteks. Probleeme tekitab üles antud võistlejate väga arvukas ja lubamatult hiline, st kõiki ettenähtud tähtaegu ületav, mahavõtmine. Seetõttu jääb jooksude koostamine viimasele hetkele ja stardi-protokollid hilinevad. Teabetöötlusprogramm 8Lanes töötas talvistel võistlustel ja suvehooaja teisel poolel enam-vähem rahuldavalt, tagades protokollide

töötlemise ning võistluste informaatore ja TV kommentaatorite tulemustega *online* varustamise.

Suvehooaja esimesel poolel esines tõrkeid tulemuste ülekandmisega fotofinišiarvutist võistluste üldisesse infovõrku ja juhtus palju levihäireid või tõrkesid ühel või teisel põhjusel alasekretäride arvutid, mistõttu info edastamine sageli lubamatult viibis, häirides oluliselt võistluste käiku. Eriti kehvalt läks suvistel karikavõistlustel, kui internetiühendus suurema osa võistluste ajast ei toiminud ja teave võistluspaikadest jõudis sekretariaati ainult paberprotokollil. Puudus võimalus isegi arvutis olevate stardiprotokollide väljatrükkimiseks. Probleemi põhjuseks peavad asjatundjad mõnede uute tehniliste lahenduste kehva ühildumist. Õnneks sääraseid „musti auke” rohkem ei esinenud, küll aga selgus, et teabetöötlussüsteemi kokkukukkumise korral muutub võistluste läbiviimine (informaatore tegevus, autasustamine, punktiarvestus jpm) väga keeruliseks, kui mitte võimatuks.

Mitmel korral märkisid vaatlejad, et kuigi sportlased on korrektselt klubi vahetanud, esitatakse protokollides ja teadustustes ikka vana klubi nimetus. Põhjuseks toovad peasekretärid andmebaasi kandjate ühildumatus, st andmebaasis tehtud muudatused ei jõua kohe võistlustel kasutatavatesse andmevõrku. Andmebaaside „kohmakus” teeb keeruliseks ka klubide poolt ülesandmistes tehtud vigade õigeaegse leidmise. Nii tuli tagantjärele tühistada KJK Haapsalu võistleja, kes klubi vahetades oli A-klassi võistlejana ekslikult üles antud ja võistles B- klassi arvestuses, tulemus. Noorte ja juunioride karikavõistlustel „sattus” osalema C-klassi võistleja, kuigi juhend seda ei luba. Kahjuks pole nende võistluste ülesandmisvormis lahtrit võistleja sünniaja märkimiseks, mistõttu võivad klubide esindajad kergesti eksida, sekretariaadil, aga puudub võimalus asja kontrollida. Tühistada tuli ka SK Sportkeskus.ee meeskonna tulemus ekideni meistrivõistlustel, sest nende võistkonna koosseisus oli üles antud ja võistles lõppenud hooajal SS Kalevi liikmeks registreeritud jookaja.

VEM-i esimesel võistluspäeval jõudis võistkondlik punktiseis avalikkuseni suhteliselt aeglaselt, tihti uuendati punkttabelit alles peale mitme ala lõppu. Põhjuseks oli sekretariaadi liiga väike isikkoosseis ja eraldi „punktilugeja” puudumine. Teiseks võistluspäevaks töökorraldust täiustati ja punktiseis avaldati kohe peale iga lõppemist. Õnneks jäi kõnealune „näpukas” tehnilisel delegaadil märkamata.

Kehvapoolne oli sekretariaatide töö valdade mängudel Kosel ja linnade mängudel Viljandis. Ülesandmist, eriti aga muudatuste tegemise, tähtaegu nendel võistlustel oluliseks ei peeta. Asjatatakse siis, kui meelde tuleb ja tarvis on. Ka on mahavõtmiste ja muudatuste hulk juba võistluseelsel perioodil nii suur, et peasekretär ja tema abilised, keda on enamasti vähem, kui vaja, ei suuda ega oska säärast teabehulka hallata. Seetõttu on stardiprotokollides ammu maha võetud võistlejate nimed ikka kirjas ja õigeaegselt lisatute nimed puudu. Õigustatult küsib siis linna või valla esindaja, miks neid e-ülesandmisi üleüldse saata, kui lõpliku „vormistamise” peab tegema starter või sekretär vahetult enne võistlusala algust. Nii väljastasidki sekretariaadid Kosel ja Viljandis kohtunikele protokollide pähe võistlejate esialgseid nimekirju. Võistluspaikades tõmmati liigsed nimed maha ja kirjutati kõigi soovijate omad juurde. Sekretariaadid suutsid läbi häda toota ainult lõppenud alade protokolle ning neidki sedavõrd aeglaselt, et nt Kosel jõudsid protokollid diplomite kirjutamiseks autasustamiskohtunikeni alles 3 tundi peale ala lõppu.

Võistlusteabe keskus (TIC) töötas rahvusvahelistel mitmevõistluse võistlustel, Eesti suvistel meistrivõistlustel ja VEM-l seejuures täies mahus st kõiki ettenähtud funktsioone täites ainult VEM-il, ülejäänud võistlustel oli tegemist võistlusmaterjale komplekteeriva ja väljajagava sekretariaadi käepikendusega. Tehnilisel delegaadil VEM-l võistlusteabekeskusele etteheiteid pole, kuid segadust ja arusaamatusi oli seal üksjagu, põhjuseks kehvapoolne töökorraldus ja kohati liiga keeruliseks aetud paberimajandus. Loodetavasti said võistkondade esindajad TIC-st vajadusel õigeaegset ja mitte eksitavat abi, kuid nt isiklike võistlusvahendite vastuvõtu korraldamisel suudeti asjad nii sassi ajada, et dokumentides olid vastu võetud kuulid kirjas odadena ja vastupidi.

Eriostustega kohtunikud. Starteritele jätkub vaatlejatel enamasti kiitvaid hinnanguid. Märgitakse ladusat ning läbimõeldud töökorraldust ja sõbralikku suhtumist võistlejatesse, seda eriti

noorsportlaste puhul. Samas pööratakse tähelepanu muu maailmaga võrreldes väga suurele katkestatud startide hulga, millele diskvalifitseerimine järgneb haruharva. Mõned vaatlejad peavad seda starterite „heahtlikkuseks” ja tunnustavad neid väga rangeks muutunud võistlusmääruste „pehmemdamise” eest. Teised leiavad, et kui lähe juba katkestati, tuleb igal juhul ka keegi kõrvaldada ja heidavad starteritele ette liigset rangust lähte katkestamisel ega pea õigeks seda „iga pisikese nõksaka ja värina” tõttu teha. Valelähete põhjuseks on osa vaatlejate arvates liiga pikk paus käskluse „valmis!” ja stardipaugu vahel. Tuleb tõdeda, et meiega võrreldes on nt Lätis ja Leedus, aga ka Taanis, lähetajad palju „kiiremad” ja valelähedki sealmail üsna haruldased. Kahjuks pole vaatlejal stardi ja starteritega seotud küsimustes üksmeelset seisukohta, valdavalt ei pöörata valelähete probleemile üldse tähelepanu.

Ka **fotofiniškohtunike** tegevusele on vaatlejad väga vähe tähelepanu osutanud. Ainult paaris aruandes märgitakse tehnilisi tõrkeid fotofinišiparatuuri töös, tähelepanu on juhitud fotofiniškohtuniku vähestele kogemustele A- ja B-klassi suvistel meistrivõistlustel, fotofiniškohtunike ebakindlusele linnade mängudel ja tööle hilinemisele SELL-i mängudel. Fotofinišid on kõikjal olnud dubleeritud käsiajavõtuga, mille abi õnneks väga harva on tarvitada tulnud. Erakorraline oli olukord valdade mängudel, kui fotofiniš võistluste algul korduvalt streikis, mistõttu tuli samas toimunud Eesti 10 000 m jooksu meistrivõistlusteks kohale tellida teine aparatuurikomplekt.

Staadioni- ja hallivõistluste **informaatorid** on saanud vaatlejatelt põhiliselt positiivseid hinnanguid. Eraldi on ära märgitud Aare Oja koostatud väga põhjalike statistiliste materjalide kasutamist Eesti meistrivõistlustel. Seevastu heidetakse jooksuvõistlustel tegutsenud teadustajatele ette vajaliku info uputamist tühja jutu sisse ning vigaderohkeid ja liiga familiaarseid autasustamisteadustusi.

Käimiskohtunike tegevusega on vaatlejad rahul, kuid märgivad pidevaid raskusi vajaliku arvu käimiskohtunike leidmisel ja täheldavad, et mitmel võistlusel oli neid võistlusmäärustega ettenähtust vähem.

Võistluste kohtunikekogude komplekteerimine. Vaatlejate hinnangul oli kõigile võistlustele kutsutud vajalik arv enam-vähem piisava kvalifikatsiooniga kohtunikke. Vajadusel palusid peakohtunikud appi juhtiv- ja erioskustega kohtunikke teistest linnadest ja maakondadest. Kõige rohkem külaliskohtunikke, üle 60-ne inimese peaaegu kõigist maakondadest, tegutses VEM-l Tallinnas. Järjest enam tuginetakse võistluste kohtunikekogude komplekteerimisel linnas/maakonnas tegutsevatele spordiklubidele, millede liikmed moodustavad kohtunikekogudest lõviosa. Endiselt on murelapse osas Tartu. Seal peetud võistlustel olid kohtunikekogud küll täielikult komplekteeritud, kuid see nõudis peakohtunikult väga suuri pingutusi. Ka vajasid Tartus toimunud võistlused kõige suuremat „välisabi”.

Kohtunike riietust peavad vaatlejad liiga kirjuks. Paljudes kohtades on kohtunikel olemas ühtne vorm, enamasti küll ainult T-särk, millest suve esimese poole külmade ja vihmaste ilmadega väheks jäi ja tuli selga ajada kõik, mis sooja andis ja vihma eest kaitses. VEM-l ja Eesti suvistel meistrivõistlustel olid kohtunikud riietatud ühtsesse EKJL-i kohtunikevormi (sinised polosärgid ja pused).

Võistlusvahendid ja nende kontrollimine. VEM-i tehnilise delegaadi hinnangul on Kadrioru staadioni võistlusvahendite valik Euroopa keskmisest tunduvalt parem. Kahjuks puuduvad sellest uusimad mudelid, sest viimaste aastate rahanappus pole võimaldanud neid soetada. Mujal on võistlusvahendite valik oluliselt kasinam, sageli pole neid üldse.

Enamikul võistlustest on tulnud kuule, kettaid, vasaraid ja eriti odasid juurde laenata. Imestamapaneval kombel on, üks erand välja arvatud, laenajad olnud võistluste peakohtunikud või vaatlejad, aga mitte staadionite valdajad, kelle otsene kohustus see olema peaks. Kuna peakohtunikud ja vaatlejad tegutsevad nõ „ühiskondlikel alustel”, ei saa nad laenatud inventari eest materiaalselt vastutust kanda, vahendid, eriti odad, aga on kergesti kahjustatavad. Ebaõiglaselt

langeb kogu vastutus seega inventari väljalaenanud spordibaasi juhile. Loogilisem oleks laenamine spordibaasilt spordibaasile nii, et laenaja laenatud asjade eest ka varaliselt vastutaks või peab selle vastutuse võtma võistluste korraldaja.

Kahjuks on võistlusvahendite valikut, päritolu ja ka nende määruste vastavuse kontrollimise vahendeid aruannetes käsitletud ainult paar vaatlejat. Sageli kirjutatakse aruandesse, et vahendid on kontrollitud ja vastavad kõigile nõuetele, aga staadioni laos pole kaalugi. Võistlusvahendite elementaarne kontrollimine eeldab nende kaalumist, odade puhul raskuskeskme asukoha ja vasarate puhul kogupikkuse määramist. Kui kaalumine on, loomulikult sobiva kaalu olemas olul, imelihtne ja vasara pikkuse mõõtmine suhteliselt lihtne protseduur, siis oda raskuskeskme täpne määramine ilma spetsiaalse seadeldiseta praktiliselt võimatu. Sääraseid seadmeid on Eestis kolm. Statsionaarsed odade kontrollimise seadmed on Kadrioru ja Tamme staadionitel, kolmanda, kaasaskantava riistapuu, on Kadrioru staadion andnud EKJL-i kasutusse. Viimasega on kontrollitud odade võistlussobivust peaaegu kõigil vaadeldud võistlustel. Märkimist väärib meie tippklassi meestele kuuluvate odade raskuskeskmete pidev ja üldine, st kõiki odasid hõlmav „nihkumine” odasabade suunas. Odaotste seletamatult kiirest kulumisest tingitud kergenemist kompenseeritakse nende lakkimisega. Paks ja ebahühtlane lakikiht rikub omakorda oda sujuva paksenemise ja odapinna sileduse kohta kehtestatud nõudeid. Nii juhtuski, et meie võistkonna VEM-I kontrollimiseks esitatud kolmest odast polnud ükski nõuetele vastav.

Tehnilised vahendid. Võistlusteabe töötusprogramm 8Lanes ja selle rakendamiseks vajalik riistavara kuulub EKJL-le. Möödunud hooaja jooksul täiendati arvutiparki ja täiustati tehnilisi lahendusi. Selle tulemusena süsteemi töös hooaja teisel poolel mainimisväärseid tõrkeid ei esinenud. Jätkus ka programmi enda arendamine, seda eelkõige TV graafikaliidese ja võistkondliku punktiarvestuse täiustamisel.

Vaadeldud võistlustel kasutatud **fotofinišiparatuuridest** on eakaimad Tallinna linnale kuuluvad kaks *Omegat*, mida kasutati Lasnamäe KJH-s ja Kadrioru staadionil peetud võistlustel. Seadmete „parim enne” on ammu möödas, kuid õnneks töötasid nad veel suuremate viperusteta. Kadrioru staadionil on igakevadiseks probleemiks fotofiniši ühendamine jooksva aja tabloode ja tuulemõõturiga. Niiske ja vihmase ilma korral muutuvad aparatuuri maa-alused ühendusjuhtmed ja eriti nende ühenduskaevudes paiknevad lülituskohad ebatöökindlateks. Seetõttu põhifotofiniš VEM-I ja Eesti meistrivõistlustel korduvalt ei käivitunud ja ajad fikseeriti Rakverest toodud dubleeriva aparatuuriga, mille ühendamiseks kasutati maapealseid juhtmeid.

Rakvere Spordikeskuse *Finishlynx* on suvistel võistlustel enamkasutatud fotofiniš. Lisaks Rakveres ja Kadrioru staadionil toimunud võistlustele töötas see veel Tartus, Viljandis, Valgas, Karksi-Nuias ja Kosel peetud võistlustel. Sama marki fotofinišiseadmed on olemas ka Võru spordikeskusel, Tartus Tamme staadionil ja Kose staadionil. Võru aparatuur on Tallinna *Omegate* oma kõrval ainus, kus tuulemõõtur on fotofinišiga automaatselt ühendatud. Võru fotofiniš töötas korrektselt nii talvistel kui ka suvistel võistlustel. Kosel toimunud valdade mängudel kasutati Kohila fotofinišit, mis võistluste algul korduvalt tõrkus. Tartu fotofinišit on kasutatud põhiliselt dubleerivana fotofinišina, SELL-i mängudel ka põhiaparatuurina. Viljandi Linnastaadionile kuulub suhteliselt uus *Omega* fotofiniš, mis kahjuks on pidevat ebatöökindlust demonstreerinud, mistõttu rakendati sedagi V. Kalami mälestusvõistlustel dubleeriva seadmena.

Arvutiprogrammiga 8Lanes ühenduvad praegu ainult Tallinna, Rakvere, Võru ja Tartu fotofinišid. Kõigi ülalpool mainitud fotofinišite kordustaatlemise tähtaeg on läbi või kohe läbi saamas. Kuulduste kohaselt on Eestimaale ilmunud mitu uut fotofinišit, mida kohalikel võistlustel juba ka kasutatud on. Asjakohane on meenutada, et edetabeli- ja rekordikõlblike jooksutulemuste saamiseks peab need finišipildilt välja lugema vastavat kvalifikatsiooni ja kehtivat litsentsi omav kohtunik. Isik, kes aparatuuri üles monteerida ja töökorda seada oskab, peab tulemuste fikseerimiseks igal juhul kas ise kohtunikulitsentsi hankima või vastava litsentsi omaja appi kutsuma.

TÜASK-le kuuluv, Eesti ainus **valeläheteandurite** komplekt on siiani õigustamatult vähest

kasutamist leidnud. Põhjuseks kunagi TÜASK-s töötanud ja sealt EMÜ SK-sse siirdunud Tauri Tilk, kes otsustas seadmete teenindamise monopoliseerida, tõmbas vajaliku arvutiprogrammi enda arvutisse ja kustutas selle siis seadmete juurde kuuluvast arvutist. Kuna aparaat ilma arvutita on ainult kasutu kola, osutus võimalikuks valemõõtureid tarvitada ainult hr Tilgale või tema vennale sobival ajal ja neile sobiva tasu eest. Nii teatasid nad ka VEM-i eel, et seal osaleda ei saa. Kuna valemõõtureid kasutamine VEM-il oli möödapääsmatu, tuli seadmed ja sülearvuti (see tagastati kohe peale vajaliku programmi ümberlaadimist) kaunis suure tüli käigus „rekvireerida”. Selgus, et aparaat on palju töökindlam ja selle käsitlemine tunduvalt lihtsam, kui arvati.

Rahvusvahelistele nõuetele täielikult vastavaid *ultrasonic tuulemõõtureid* on teadaolevalt Kadrioru staadionil 3, Rakveres 2, Tamme staadionil 2 ning Võru ja Kohila staadionitel kummagi 1. Teised staadionid on paremini või halvemini varustatud mehhaaniliste „torutuulemõõturetega”, mida võistlusmääruste kohaselt tohib veel kohalikel võistlustel kasutada, kuid rahvusvahelistel enam mitte. Ka ei kõlba säärased tuulemõõturid maailma-, maailmajagude- ja paljude riikide rahvusrekordite kinnitamiseks. Eesti rekordite püstitamisel arvestatakse veel ka mehhaanilise mõõturiga fikseeritud tuule kiirust.

Viimastel aastatel on peaaegu kõigil olulisematel staadionivõistlustel kettaheites ja odaviskes kasutatud **elektron-optilisi kaugusmõõtureid**. Selleks vajalik teenus koos mõõtetehnikaga on hangitud pädevatest maamõõtmisfirmadest. Võistluste lavastuslikul juhtimisel on möödapääsmatult vajalikud korralikud **sidevahendid**. Kahjuks on kõigi juhtivkohtunike varustamiseks hädavajalik hulk *walki-talkisid* ainult Kadrioru staadionil. Siingi tuleb neid rahvusvahelisteks suurvõistlusteks juurde laenutada. Mujal tuleb läbi ajada Rakvere (ka Võru ja Kohila) fotofinišikomplekti kuuluvate aparaatidega, mida jagub ainult starteritele, fotofiniškohtunikele, tuulemõõtjale ja informaatorile. Sidet väljakualadega peetakse kätega vehkides või isiklike mobiiltelefonide abil.

Tänu rühmitus paideLANiga sõlmitud koostöökokkuleppele, mille kohaselt nimetatud hoolitseb võistluste **helitehnilise ja muusikalise teenindamise** eest, on helikvaliteet paljudes võistlusbaasides, eriti Lasnamäe KJH-s, tunduvalt paranenud. Rühmitus paideLAN alustas omal initsiatiivil ka **veebipõhiste teleülekannete** tegemist kergejõustikuvõistlustelt. Saateid tehti Balti noorte mitmevõistluse maavõistluselt Võrust, talvistelt karikavõistlustelt ja vanuseklasside meistrivõistlustelt Tallinnast, aga ka Balti U18 maavõistluselt Šiauliaist. Kodustel võistlustel on keeruline leida ülekannet kommenteerima eraldi isikut (selleks puuduvad ka rahalised võimalused), mistõttu läks pildi taustaks tavaliselt staadioniinformaatorite jutt.

Nagu sekretariaaditöö ülevaates eespool juba mainitud, streikis meie võistlusteabeprogramm Eesti karikavõistlustel Rakveres lubamatult palju ja pidevalt, mis viis võistluste infonäljas teadustaja endast üsna välja ja krõbedad märkused soss-seppadest IT-meeste aadressil olid kerged tulema. Loomulikult seadis informaator sõimamise ajaks mikrofoni nii, et läbi staadioni kõlarite midagi kuulda polnud. Õnnetuseks olid heli teleülekandesse viivad seadmed palju tundlikumad, ja üsna lahtise tekstiga ütlemsid jõudsid eetrisse. Et EKJL-i näoaramatusse ilmus ka üks seda koledust tauniv kommentaar, keelati ülekandelingi panemine EKJL-i kodulehele. Peale seda tehti ülekanne veel noorte teatejooksumeistrivõistlustelt Tartust, kuid lingi puudumise tõttu kodulehel oli vaatajaid eelmiste kordadega võrreldes palju vähem.

Võistlusbaasid ja nende ettevalmistus. Talvisel hooajal kandis traditsiooniliselt kõige suuremat võistluskoormust **Lasnamäe Kergejõustikuhall**. Hall on kõige vajaliku hästi varustatud ja heas võistlusvalmiduses. Ainult rahvusvaheliseks mitmevõistluseks vajalik kuulidekomplekt tuli laenata Kadrioru staadionilt. Hooaja alguseks sai korda ka eelmisel aastal nurinat tekitanud teivashüppe maandumispaik. Halli personal on kogenud ja hästi vastutulelik. Koostöös võistluste peakohtunikega on otsitud ja leitud uusi võimalusi võistluspaikade paigutamiseks (nt kuulitõukepaiga kiire ümberpaigutamine halli keskele rahvusvahelise mitmevõistluse ajal). Puudusena märgivad vaatlejad, et mõned tulemustablood „ei pea numbreid kinni”.

Tartu Ülikooli Spordihall võõrustas talviseid meistrivõistlusi, karikavõistlusi, kahte TV 10

olümpiastardi vabariiklikku finaali ning Martin Kutmani mälestusvõistlusi. Halli võistlusvalmidus on aasta-aastalt paranenud, kuid endiselt tuleb laenata terasest mõõdulinte ja kaugushüppe mõõteraami. Hallis pole ka võistlusvahendite kontrollimiseks sobilikku kaalu. Teivashüppe tellingutele, mis viltused ja logisevad, on kasutamismugavuse huvides, kuid võistlusmääruste vastaselt, kinnitatud vähemalt kümme kandetuge. Halli suurimaks probleemiks hakkavad saama mitu sprindisirgega ristuvat ja üks kogu raja pikkune pikipragu, mis üha laienevad ja võistlemise peagi ohtlikuks teevad. Võistlusbaasi töötajad, kes teenindavad lisaks kergejõustikuareenike ka pallimängusaale, on püüdlid ja vastutulelikud, kuid kergejõustikualaseid oskusi kipub mõnikord nappima.

Võru spordihallis toimus Baltimaade noorte mitmevõistluse maavõistlus. Osana Võru spordikompleksist on halli varustus pidevalt täienenud, võistluspaikade ettevalmistus väga hea, personal oma tööd hästi tegev ja tundev.

Eesti esindusstaadion on **Kadrioru staadion**. Lõppenud hooajal toimusid seal Euroopa võistkondlikud meistrivõistlused, Eesti meistrivõistlused ja Rukkilillemängud. Staadioni varustatus, võistluspaikade ettevalmistuse tase ja personali kvalifikatsioon on parimad Eestis. Etteheiteid tehakse ainult lokaalsete tulemustabloode töökindluse(tuse) kohta. Eesti meistrivõistluste ja VEM-i ajaks püstitati tribüünile fotofiniši tarbeks kena telk, kuid Rukkilillemängudel ja kõigil ülejäänud väiksematel võistlustel tuli fotofiniškohtunikel endiselt töötada pideva tõmbetuule käes tribüünitages koridoris, sest staadioni ehitamise ajal ei osatud fotofinišist veel undki näha, aga vahepealse ajutise ehitise käskis muinsuskaitse maha lõhkuda.

Kõige rohkem võistlusi peeti suvehooajal **Rakvere staadionil**. Staadion on inventariga hästi varustatud, võistluspaigad korralikult ette valmistatud, personal suurte kogemustega ja väga kohusetundlik.

Tartu Tamme staadionil toimusid noorte teatejooksu meistrivõistlused ja noorte ning juunioride karikavõistlused ja Gustav Sule memoriaal. Staadion on inventariga suhteliselt hästi varustatud. Pisut soovida jätab ainult võistlusvahendite valik, seda eriti meeste odade osas. Võistluspaikade ettevalmistus vastab nõuetele, personali tegevus on muutunud asjatundlikumaks ja enesekindlamaks. Probleemiks on pikkade heidete harjutusväljaku väikesed mõõtmed, kus 60 m pikkune heide „mahub” veel sektorisse, kuid sellest kaugemale lennanud vasar võib maanduda ka üle aia tänavale.

Võru staadion võttis vastu A- ja B-klassi meistrivõistlustest osavõtjaid. Ülalpool Võru spordihalli kohta kirjutatu kehtib ka staadioni kohta.

Valga Keskstaadioni võõrustada jäid Baltimaade noorte mitmevõistluse maavõistlus ja Bruno Junk'i memoriaal koos Baltimaade ja Rootsi maavõistlusega käimises. Kõik vajalik on ka Valga staadionil olemas, kui miskit puudu tuleb, saab abi sõsarlinnast Valkast. Võistluspaikade ettevalmistus hea, staadionipersonal oskuslik.

TV 10-olümpiastardi mitmevõistluse finaali toimus **Karksi-Nuia staadionil**. Oma esimese suurvõistluse eel tegid kohalikud entusiastid ära võimsa ettevalmistustöö. Staadion oli võistlusteks väga hästi valmis, vajalik inventar olemas.

Viljandi Linnastaadionil peeti vaadeldud võistlustest Valter Kalami mälestusvõistlused ja Eesti linnade mängud. Staadion on uus ja suhteliselt hästi varustatud. Kahjuks esineb ikka ja jälle probleeme võistluspaikade ettevalmistamisel, eriti võistlusmääruste kohaste maandumissektorite tähistamisel. Personal on väga abivalmis ja peaks omama piisavalt kogemusi, kuid töö tulemustes see millegipärast ei kajastu. Vaatlejatele, aga ka kõigile juhtivkohtunikele, jäi taaskord arusaamatuks, kes Viljandi staadioni töötajate tegevust juhib ja kes mille eest vastutust kannab.

Kose staadionil toimusid Eesti valdade mängud ja koos nendega Eesti meistrivõistlused 10 000 m jooksus. Kehvale ilmale vaatamata oli staadion korralikult ettevalmistatud. Vajalik võistlusinventar on staadionil olemas, personal oma tööd hästi tundev ja äärmiselt püüdlid.

Väljaspool halle ja staadione toimunud võistlused. **SEB Sügisjooks koos SEB Tallinna Maratoniga** on Baltimaade suurim jooksuvõistlus, mille sees peeti ka Eesti maratonijooksu meistrivõistlused. SÜKK-i korraldatav suurüritus pole osavõturohkeim mitte ainult jooksjate, vaid ka neid teenindavate ja abistavate isikute arvult. Vaatleja märgib ära kõigi osalevate organisatsioonide tegevuse väga head kooskõlastatust, suurepärast meditsiiniteenistust, eeskujulikku rajajulgestust (Eesti Politsei, Meeskond, Worren Safety, Ramirent, kohtunikud), joogipunktide töö väga head korraldust ja sekretariaadi kiirust ning täpsust nii stardimaterjalide väljastamisel, kui võistlustulemuste töötlemisel ja ülioperatiivsel edastamisel. Ainus etteheide läheb informatoritele Eesti meistrivõistluste autasustamistseremoonia üleoleva, üskkõikse ja vigaderohke läbiviimise eest.

Narva Energiajooks võttis enda „hõlma alla” Eesti meistrivõistlused poolmaratonis. Et taas on tegemist SÜKK-i korraldatud jooksüritusega, kehtib ülalpool SEB Tallinna Maratoni kohta öeldu väikeste mööndustega ka Energiajooksu kohta. Kuigi kõik kulges õnneks viperusteta, paistis rajajulgestajate tegevuses kohati ebakindlust, mõnes olulises kohas, nt poolmaratoni viimaste jooksjate ja 10 km rahvajooksu startijate trasside „ristumisel” Peetri platsi lähikonnas, polnud mõlemast jooksust osavõtjatele vaba liikumistee loomine korralikult läbi mõeldud. Seal puudusid ka rajajulgestajad ning jooksjate kokkupõrkamist üritasid vältida juhuslikult sündmuspaika sattunud korraldajate esindajad ja poolmaratoni finišis oma töö juba lõpetanud kohtunikud.

Esmakordselt oli vaatluskohtunik jooksu korraldaja SK Tartu Maraton kutsel kohal **Tartu Linnamaratonil**, eesmärgiga hinnata ürituse sobivust Eesti meistrivõistluste korraldamiseks poolmaratonis või maratonis. Et ka SK Tartu Maraton puhul on tegemist ülisuurte kogemustega massispordiürituste korraldajaga, said siingi kõik teenistused väga hea hinnangu, erandiks taaskord sedapuhku liiga palju „tühja juttu” ajama kippunud teadustajad. Väikesed uusasumite arendamise käigus tekkinud „murekohad” jooksutrassil on kõrvaldatavad. Hea meel on tõdeda, et Tartu Linnamaratoni toimumisaeg annab võimaluse pikamaajooksu meistrivõistluste kalendrit terve kuu võrra pikendada ja korraldada poolmaratoni- või maratonijooksu meistrivõistlusi soovi korral ka oktoobris.

Suurjooksul ümber Viljandi järve peeti Eesti meistrivõistlused pikal murdmaadistantsil. Jooksu korraldajad eesotsas Viljandi linnavalitsusega olid teinud kaks olulist muudatust – lastejooksud toimusid võistluseelisel päeval ja start oli taaskord staadionile toodud. Mõlemad ümberkorraldused osutusid õigeteks. Tänu startijate hästi läbi mõeldud ja oskuslikult korraldatud paigutamisele stardikoridoridesse staadionivärvasse kardetud „tropsi” ei tekkinud. Kõik teenistused töötasid hästi. Ainus väike etteheide läheb informatorile liigse familiaarsuse ja jutukuse eest võitjate autasustamisel.

Eesti murdmajooksu meistrivõistlused otsustati peale aastatepikkust vaheaega taas Elvas korraldada. Jooksuraja ettevalmistamise ja tähistamise võttis enda peale Elva Spordiliit. Võistluseelsetes telefonijutuajamistes Elva Spordiliidu esindaja ja peakohtuniku vahel puudutati muuhulgas ka rajatähistust ja elvalased lubasid, et kõik saab tehtud. Sellest, milline tähistatud murdmajooksu rada olema peab, kahjuks pikemalt ei räägitud, oletades, et asi niigi selge. Ka ei pidanud peakohtunik ja vaatleja vajalikuks võistluspaika eelvisiiti teha. Nii juhtuski, et võistluspäeva hommikul koosnes kogu rajatähistus üksikutest puuokste külge riputatud või kahe puu vahele tõmmatud kilelindijuppidest. Keset staadioni peasirget paiknesid stardi ja finišitähised. Seda, kuhu jooksjad stardist suunduma peavad ja kuidas nad tagasi finišisse jõuavad, võis ainult aimata. Kohe selgus ka, et kasin rajamärgistus ei tulene mitte kohapealsete korraldajate lohakusest või laiskusest, vaid teadmatusest, kuidas murdmaarada Eesti meistrivõistlusteks tähistatud olema peab. Nii hakkasidki Tallinnast saabunud kohtunikud kõigepealt võistlusrada lindiga piirama. Kahjuks polnud neil piisavalt materjali kaasa võetud ja seda tuli ehituspoest juurde ostma sõita. Kõigest tulenevalt ei jäänud peakohtunikul muud valikut, kui võistluste algus tunni võrra edasi lükata. Muus osas kulges kogu võistlus väga hästi ja valitses üldine heameel, et kunagi traditsiooniliselt ainult Elvas peetud murdmajooksu meistrivõistlused on sinna tagasitee leidnud.

Eesti murdmaajooksu karikavõistlused toimusid Jõulumäe Spordikeskuses. Eelkõige suusaspordi võistluskeskusest tuntud baas võõrustas hea meelega ka krossijooksjaid, olles võistlusrajad, aga ka olmeruumid eeskujukikult valmis seadnud. Et Jõulumäe radadevalik on suur, viidi pikemate distantside jooksjad kuni 3 km pikkustele ringidele, mis võistluse jälgimise ja jooksjate juhendamise treenerite jaoks üsna keeruliseks teeb, sellest vaatleja ettepanek „tiirutada” edaspidi kuni 2 km pikkustel ringidel. Nii murdmaajooksu meistri- kui ka karikavõistlustel kurjustavad vaatlejad osavõtjate vähesuse üle, seda eriti juunioride ja noorsoo vanuseklassides.

Eesti käimise karikavõistlused toimusid varakevadel Narvas nime järgi Kreenholmi staadionil, mis tegelikult on ääristamata ja rajamärgistusega auklik jalgtee ümber suhteliselt heas korras oleva jalgpalliväljaku. Seetõttu on paslik ka seda võistlust teiste „staadioniväliste” seas käsitleda. Nii meeste ja naiste põhialad kui ka lisaaladena kavas olnud eri vanuseklasside distantsid said pealelõunaseks jalgpallimänguks ja selle teleülekandeks valmistumise saginas (kaameraplatvormide kokkumonteerimine, reklaambännerite paigaldamine) ära peetud. Käimise kandepind on ahtake ja osalema pääsevad kõik soovijad, ka need kes veel peaaegu üldse harjutanud pole.

Eesti maanteekäimise meistrivõistlused toimusid taas Paralepas. kuigi 2013. aasta meistrivõistluste ajal ja järel paljud võistlejad kehva kattega kitsast võistlusrada kirusid, soovisid nad nüüd sellel veelkord meistritiitlile võistelda. Läänemaa KJK eesotsas Endel Haljand Susiga oli seekord võistlusteks hästi valmistunud, kohtunikke oli piisavalt ja oma tööga tulid nad korralikult toime. Rada kulgeb edasi-tagasi kitsal, kohati äärtest üles kerkinud, teisalt ära vajunud, servadega 500 m pikkusel kergliiklustee lõigul. Kui naiste 20 km käimises oli võistlejaid neli, siis meeste 50 km distantsil vaid kaks.

Vaatlejad sportlastest ja treeneritest. Kuigi vaatlejaaruandes eraldi sportlaste ning treenerite käitumist ja nende omavahelist ning kohtunikega suhtlemist käsitlevat positsiooni pole, on paljud vaatlejad sellekohaseid tähelepanekuid teinud. Vaatlejate hinnangu kohaselt on treenerite käitumine võistlusolukorras tublisti paranenud. Harva tuleb neile võistluspaika trügimise eest märkusi teha. Siiski on üksikuid treenereid, kes ei taha või ei oska ka oma täiskasvanud õpilasi mujal, kui ainult võistluspaigas juhendada. Täheledatakse ka nn „võõrast juhendamist”, kus sportlastele kipuvad õpetussõnu jagama kohtunikud või teised kõrvalised isikud. Vaatlejate suhtumine võistleja abistamisse (nt sammu „näitamine” või stardipakkude mahapaneku õpetamine) on kahetine. Ühed peavad seda väga toredaks ja vajalikuks tavaks, teised aga võistlusmääruste rikkumiseks. Kuigi viimastel on täht-tähelt määrustikku uurides õigus, kaldub sümpaatia esimeste poole. Harvaks on jäänud juhtumid, kus määrusterikkumise eest diskvalifitseeritud võistleja treener räägib valjuhäälselt kohtunike rumalusest ja „ära panemise” soovist.

Kohtunike suhtlemine võistlejatega on muutunud sõbralikumaks. Sportlasi üritatakse määruste- või võistluskorra rikkumise eest pigem eelnevalt hoiatada, kui hiljem karistada. Kahjuks on vaatlejad täheldanud ka üksikute kohtunike ülbelt üleolevat või lubamatult familiarset käitumist sportlastega.

Omapäraselt keerulises situatsioonis oli vaatleja Balti noorte mitmevõistluse maavõistluse lõpuhetkedel Valgas. Võistluse viimase alana kavas olnud juunioride kümnevõistluse 1500 m jooksus startis ka Hans-Christian Hausenberg. Olles alles esimest aastat A-klassi kuuluv võistleja soovis ta kaasa teha juunioride seas, täitmaks selle vanuseklassi tiitlivõistluste osavõtunormi. Selleks vajaliku nõusoleku Läti ja Leedu võistkondade esindajad ka andsid ja noormees tegi juunioride vahenditega suurepärase võistluse. Millegipärast tekkisid võistleja ja tema treeneri vahel enne viimast starti lahkkelid, mis päädisid noormehe valjuhäälse ja sobimatu väljendiga treeneri aadressil. Jooksu ajal kasutas Hans-Christian kummalist „taktikat” joostes mõnisada meetrit väga tempokalt, sörkis siis, kohati peaaegu seisma jäädes, järgmise lõigu, tegi uue kiirenduse jne. Lõpusirgel pöördus võistleja seljaga finiši poole, viipas enda kannul jooksvatele konkurentidele, lasi nad viisakalt mööda ja lontis siis rahulikult üle lõpujoone. Kui stardieelne konflikt treeneriga oleks võistluste peakohtunikul ja vaatlejal võinud ka märkamata jääda, siis jooksu ajal toimunule oleks tulnud kindlasti reageerida. Tegemist oli võistleja ilmse soovimatusega võistlus „endast kõike väljapanevalt” (*bona fide effort*) lõpetada. Säärane käitumine kvalifitseeritakse võistlusmääruste

kohaselt üleolevaks ja kaasvõistlejaid solvavaks ning karistuseks on diskvalifitseerimine. Antud juhul oleks see tähendanud diskvalifitseerimist mitte 1500 m jooksust vaid kogu kümnevõistlusest. Eesti võistkond võitis maavõistluse „kõigil rinnetel” ja oleks võitnud ka Hans-Christian Hausenbergi diskvalifitseerimise korral. Algas oli autasustamistseremoonia, kõigi emotsioonid olid laes ja ei vaatlejal ega ka peakohtunikul jätkunud „südant”, st printsiipaalsust, diskvalifitseerimisotsuse tegemiseks. Kahjuks selgus hiljem, et ei sportlane ise, tema treener ega klubi, ka mitte alarühma vanemtreener, juhtunud midagi laiduväärset ei märganud ning sarnane situatsioon taaskordus Rakvere lahtistel mitmevõistluse võistlustel.

Vaatlejate ettepanekud. Vaatlejate tehtud ettepanekutest suurem osa olid tegelikult tähelepanu juhtimised kohtunike tegevuses ja töökorralduses ning võistluspaikade ettevalmistamisel juhtunud pisivigadele ja arusaamatustele. Ülalpool on enamik neist kas üldistavalt või üksikasjalikult esitatud. Ettepanekuid on tehtud ka võistluskalendri ning aja- ja päevakavade muutmiseks. Samas on paljudel juhtudel tõdetud, et ühe muudatuse tegemisega kaasneb paratamatult vajadus teha ka hulk teisi ja kokkuvõtte ei pruugi tulemus sugugi parem olla. Kolmas grupp ettepanekuid väljendab muret osavõtjate vähesuse üle, seda eriti juunioride ja noorsoo vanuseklassides, aga ka alade kaupa (takistusjooks, käimine). Soovitakse muuta olukorda, kus „suured” klubid ei osale oma võistkonnaga Eesti karikavõistlustel (nii staadionaladel, kui murdmaajooksus) ega pane välja ka individuaalvõistlejaid. Konkreetselt on ettepanek suviste vanuseklasside meistrivõistluste tegemiseks kolme päevaseks, vanuseklasside ja täiskasvanute suviste mitmevõistluse meistrivõistluste eraldamiseks, käimise karikavõistluste endisel kujul mitte jätkamiseks, noorte ja täiskasvanute karikavõistluste ühendamiseks ja eraldi peetavate noorsoo meistrivõistluste ärajätmiseks. EKJL-i võistluskalendri ja -juhendite töörühm arutas kõiki tehtud ettepanekuid, millest oluline osa ka tuleva hooaja võistluskalendris ja juhendite muudatustes realiseerus.

Vaatlejate poolt tunnustatud kohtunikud. Vaatlejaaruannetes on võistluste parimatena ära märgitud järgmised kohtunikud: Elisabeth Eiche (Lääne-Virumaa), Rein Eljandi (Tallinn), Anastasia Gorohova (Tallinn), Valeri Holodnjakov (Võrumaa), Martin Horn (Valgamaa), Sirje Hütt (Võrumaa), Mattias Idavain (Harjumaa), Egert Juuse (Tallinn), Maarja Kalev (Tallinn), Valdur Kalme (Harjumaa), Laura Kasearu (Tartumaa), Anu Kilki (Lääne-Virumaa), Ergo Kilki (Lääne-Virumaa), Sirje Kiviaru (Lääne-Virumaa), Kerli Kivimägi (Lääne-Virumaa), Alice Konsberg (Valgamaa), Margus Koor (Võrumaa), Veiko Kärbla (Võrumaa), Egon Leinfeld (Tallinn), Mark Leinfeld (Tallinn), Raul Lepik (Valgamaa), Leo Liiber (Viljandimaa), Kristel Luik (Tartumaa), Riho Meri (Valgamaa), Margus Metsma (Jõgevamaa), Marleen Mülla (Lääne-Virumaa), Kaupo Nõlvak (Tallinn), Mia Brit Ots (Tallinn), Martin Paakspuu (Võrumaa), Andres Piibeleht (Tallinn), Allan Pilt (Tallinn), Lauri Puolokkainen (Tallinn), Hannes Randaru (Tallinn), Margus Randaru (Tallinn), Peeter Randaru (Tallinn), Karl Reinkubjas (Lääne-Virumaa), Cathlin Rennu (Valgamaa), Toomas Roosenberg (Tartumaa), Geiri Sperling (Valgamaa), Timo Tarve (Tallinn), Enn Tasalain (Pärnumaa), Markus Varik (Tallinn), Eduard Ülevain (Tallinn).

Kohtunike koolitamine. Möödunud hooajal algas valmistumine järgmisel suvel Tallinnas toimuvateks Euroopa noorsoomeistrivõistlusteks milles oli osa ka tänavu toimunud Euroopa võistkondlikel meistrivõistlustel. 2013. a novembris toimunud **juhtivkohtunike nõupidamisel** keskenduti kohtunikutöö korralduslikele küsimustele, koostööle ITO-dega. Kuulati ja arutati läbi kõigi välismaal toimunud võistlusi külastanud kohtunike muljed ja tähelepanekud. Tutvuti võistlusmääruste muudatustega ja uuendustega nende tõlgendamisel.

2014. a. mais toimunud **juhtivkohtunike õppepäeval** esines põhiettekandega Soome Kergejõustikuliidu kohtunike koolitaja, IAAF-i tehnilise komisjoni liige Kari Wauhkonen, kes rääkis põhiliselt võistlusmääruste rakendamise eripärast VEM-il, aga ka kohtuniketeenistuste ja ITO-de ning tehniliste delegaatide koostöö olulisusest ja selle parandamise võimalustest. Lisaks arutati võistluse korraldusküsimusi ja oli kavas võistlusteabe töötlusprogrammi 8Lanes praktilise kasutamise kursus võistluslalade arvutisekretäridele ning alade pea- ja vanemkohtunikele.

Lähenevateks suurvõistlusteks valmistumisel jätkus kogemuste hankimine ka välismaal toimunud võistlusi külastades. Tänu EKJL-le said meie kohtunikekogu esindajad viibida mitmetel **välismaal toimunud võistlustel**. Külastati maailma sisemeistrivõistlusi Sopotis, Balti noorte talviseid maavõistlusi Šiauliais, koos Läti presidendi karikavõistlustega toimunud Balti täiskasvanute ja noorte maavõistlusi Valmieras ning Põhja- ja Baltimaade noorsoomeistrivõistlusi Kopenhaagenis. Kõigi reiside kokkuvõtteid saab lugeda EKJL-i kodulehe kergejõustikukohtunike leheküljelt.

Rahvusvahelistel koolitustel käis lõppenud hooaja jooksul 3 kohtunikku. Jekaterina Jutkina osales IAAF-i käimiskohtunike koolitusel ja taasooritas edukalt rahvusvahelise taseme käimiskohtuniku eksami. Allan Pilt käis IAAF-i Moskva regionaalses keskuses toimunud ITO-de koolitusel, õiendas edukalt ka proovieksami ja ootab nüüd kutset ametlikule eksamile. Timo Tarve käis Frankfurdis Euroopa Kergejõustikuliidu korraldatud *Event Presentation Management*'i teemalisel seminaril. Veel sellel aastal sõidab IAAF-i regionaalses keskuses toimuvale starterite koolitusele Margus Metsma.

Kohtunike **täiendkoolitused** toimusid Lääne-Virumaal, Tallinnas, Valgamaal ja Läänemaal. Haapsalu Ühisgümnaasiumi initsiatiivil korraldati kohtunike kursus kooli spordiõppesuunaga õpilastele. Kõigis maakondades toimub uute kohtunike ettevalmistamine individuaalväljaõppe korras. **Võistlusmääruste muudatused**, täiendused ja parandused on eesti keelde tõlgitud. Võistlusmääruste täistekst on praegu kehtivas sõnastuses EKJL-i kodulehel kõigile lugemiseks ja/või allalaadimiseks saadaval.

Linnade/maakondade kohtunikekogud. Vaatluskohtunikud pole täheldanud kriitilist kohtunikepuudust ühelgi vaadeldud võistlusel. Enamasti on kiidetud võistluste kohtunikekogude head komplekteeritust. Selle „näitaja” põhjal võiks Lääne-Virumaa, Tartumaa, Valgamaa, Võrumaa, Viljandimaa, Harjumaa ja Tallinna kohtunikekogude töö heaks hinnata. Ülejäänud maakondade kohtunikekogude võistlusvõimekuse hindamine on raskem, sest olulisi staadionivõistlusi nendes maakondades ei toimunud, mis aga ei anna mingit alust arvata, et nende maakondade kohtunikekogud võistluste teenindamisega hakkama ei saaks. Kehtiva litsentsiga kohtunikke jätkub igasse maakonda. Kohtunike praktilise individuaalväljaõppega tegeldakse vastavalt vajadusele kõikjal, kollektiivse välja- ja täiendõppega kahjuks mitte igas maakonnas.

Kõigi maakondades kohtunikekogudes ei peeta ühtmoodi kohtunike aktiivsuse arvestust. Kõige paremini on see korraldatud Tallinnas, mitmes maakonnas aga ei toimi üldse. Mõnel pool, nt Tartumaal pole enam tegevkohtunike nimekirjugi ja peakohtunikud ei tea, keda ja kuidas võistlustele kutsuda. Suurem osa Tartus tegutsevatest kohtunistest (sh juhtivkohtunistest) on nn „voolav” kaader, st mujalt Tartusse õppima tulnud tudengid, kes peale ülikooli lõpetamist enamasti koju tagasi siirduvad. Kohtunikekogude vaheline koostöö on aasta-aastalt tihenened. Tallinnas toimunud suurvõistluste läbiviimisel on abiks olnud peaaegu kõigi maakondade kohtunikud, eriti suur oli Lääne-Virumaa, Valgamaa ja Harjumaa kohtunike panus. Harjumaa kohtunikud on koondunud Kuusallu ning Kosele ja väga tihedalt seotud Tallinna kohtunikekoguga mistõttu tundub mõistlik Tallinna ja Harjumaa kohtunikekogud ühendada. Järgmise aasta peasündmus on Euroopa noorsoomeistrivõistlused, kus läheb vaja kõigi maakondade parimate kohtunike abi. Üle hulga aastate jõuavad üleriigilised võistlused taas Saaremaale ja saarlasel tuleb tõestada, et nende kohtunikekogu on endiselt lõõgivalmis.

Parimad. Eesti Kergejõustikuliidu kohtunikekogu juhatus nimetas 2014. aasta parimaks kohtunikekoguks Tallinna kohtunikekogu ja tegi EKJL-i juhatusel ettepaneku nimetada aasta kohtunikuks Valdur Kalme (Harjumaa) ja aasta noorkohtunikuks Markus Varik (Tallinn).

Kokkuvõtteks. Kohtunikud võivad 2014. aastat korda läinuks pidada. Aasta suurvõistlused said tehnilistelt delegaatidelt hea hinnangu. Ühelgi võistlusel kohtunike tegevuses olulisi vigu polnud, väiksematele mõõdalaskmistele reageeriti kiiresti ja enamasti õnnestus need „käigu pealt” kõrvaldada. Seda kinnitab asjaolu, et eelmistest hooaegadest erinevalt ei jäänud kohtunikutegevus

seekord kordagi spordiajakirjanike õigustatud ja isegi õigustamata kriitikatule alla. Sellele vaatamata on kohtunike töös muutmist ja parandamist väärivat veel küllaga. Vaatlejate märkused arutati koos peakohtunikega võistluste lõppedes alati läbi ja vaieldi vajadusel selgeks, eesmärgiga mitte süüdlasi otsida vaid tehtud vigadest tulevikus hoiduda. Vaatlejate hinnangul on võistlustel tegutsevate kohtunike keskmine vanus languses, st meie kohtunikekogud noorenevad. Kohtunike alg- ja täiendõppe süsteem toimib, pidevalt kasvab litsentseeritud kohtunike arv.

Koostas: Peeter Randaru